D17

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

Europos LIETUVIS

Nr. 40 (2075) Londonas, 1989 m. spalio 18 d. XLIII

JAV SENATAS BALSUOJA UŽ LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĘ

Jungtinių Amerikos Valstybių Senatas vienbalsiai priėmė rezoliuciją, reikalaujančią, kad sovietų valdomiem trim Pabaltijos kraštam būtų sugrąžinta nepriklausomybė. Rezoliucija, kurią Senatui pateikė respublikonas Kasten iš Wisconsin valstijos, bus pridėta prie Senato tą pačią dieną priimto įstatymo, suteikiančio lėšas valstybės departamentui ateinantiem biudžetiniam metam ir drauge nurodančio Senato siūlomas gaires Amerikos užsienio politikos srityje. Rezoliucijoje pažymima, kad Jungtinės Amerikos Valstybės niekada nepripažino teisėtu sovietų įvykdyto trijų Pabaltijo respublikų — Lietuvos, Latvijos ir Estijos — užvaldymo, tačiau, tų trijų kraštų neteisėta okupacija tebesitęsia. Tai yra viena liūdniausių pastarųjų laikų Europos politinės istorijos apraiškų. Rezoliucijoje Sovietų Sąjunga yra kviečiama leisti pasinaudoti Lietuvos, Latvijos ir Estijos tautom jiem priklausančia laisvo apsisprendimo teise, kurią Sovietų Sąjunga jom pripažino 1920-ųjų metų sutartimi ir kurią užtikrina dabartinė Sovietų Sąjungos Konstitucija. Rezoliucijoje, be to, Sovietų Sąjunga yra raginama pripažinti visom Sovietų Sąjungos ribose gyvenačiom ar sovietų įtakoje esančiom tautom pagrindines žmogaus teises, sustabdyti Pabaltijo kraštų industrializaciją, kuri užteršia ir apnuodyja Estijos, Latvijos ir Lietuvos aplinką — žemę, orą ir vandenis. Pabaltijo tautos, rašoma rezoliucijoje, tikisi susilaukti amerikiečių solidarumo ir paramos kovoje už demokratines reformas ir autonomiją. Dėl to mes privalome daryti, ką galime, sakoma rezoliucijoje, kad laisvės liepsna ir toliau gaivintų Pabaltijo tautas. Galop, Senato priimtoje rezoliucijoje Amerikos Valstybės sekretorius Baker buvo raginamas iškelti Pabaltijo laisvės klausimą vykusiuose pasitarimuose su sov. užs. reikalų ministru Ševardnadze.

Rezoliuciją pateikęs senatorius Kasten neseniai lankėsi Rygoje, kur dalyvavo tarptautinėje konferencijoje Pabaltijo kraštų nepriklausomybės klausimais. Kasten buvo pirmasis amerikiečių senatorius aplankęs Latviją.

JT ANSAMBLĖJOJE PASMERKTAS M-R PAKTAS

Bene pirmą kartą Jungtinių Tautų generalinėje asamblėjoje buvo viešai iškeltas ir pasmerktas gėdingasis nacių ir sovietų suokalbis, prieš 50 metų pasirašytasis liūdnai pagarsėjęs Molotovo ir Ribbentropo susitarimas. Jo penkiasdešimtmetį iš generalinės asamblėjos tribūnos priminė tuoj po prezidento Bush'o kalbėjęs naujasis Lenkijos užsienio reikalu ministras Skubiszewski. Jis pažymėjo, kad 1939-ųjų metų rudenį Lenkija tapo ne tiktai nacių Vokietijos, bet ir Sovietų Sąjungos stalininės valdžios agresijos auka. Molotovo ir Ribbentropo slaptojo sandėrio pasėkmėje, kalbėjo Lenkijos užsienio reikalų ministras, Vokietija iš Vakarų ir Sovietų Sąjunga iš rytų, užpuolusios Lenkiją, ketino ją ištrinti iš Europos žemėlapio. Vokietijos ir Sovietų Sąjungos susitarimai, kalbėjo toliau ministras, turi būti laikomi negaliojančiais nuo pat jų pasirašymo dienos, nes jie pažeidė moralės principus, tarptautinės teisės dėsnius ir sukėlė neapsakomas kančias milijonam žmonių. Kaip pastebi Vakarų spauda, būdinga, kad Lenkijos užsienio reikalų ministras, pasmerkdamas nacių ir sovietų suokalbį, pažymėjo, kad jį pasirašiusios dvi didžiosios valstybės ne tiktai pasidalino Lenkiją, bet taip pat nulėmė ir kitų šios Europos srities kraštų likimą. Apžvalgininkai pastebi, jog tai neabejotina užuomina apie trijų Pabaltijo kraštų — Lietuvos, Latvijos ir Estijos įjungimą į Sovietų Sąjungą.

VAT.R

Lietuvos TSR Pilietybės Įstatymas (Projektas)

LTSR Aukščiausiosios Tarybos 1989 m. rugsėjo 23 d. nutarimu visuomenei svarstyti skelbiamas naujas Lietuvos TSR pilietybės įstatymo projektas, kurį parengė šiam tikslui sudaryta komisija. Tobulinant anksčiau skelbtą įstatymo projektą, buvo atsižvelgta į gyventojų, darbo kolektyvų, visuomeninių organizacijų pareikštas pastabas ir pasiūlymus. (Projekte padarytos pataisos išskirtos *kursyvo* šriftu.)

Šis įstatymo projektas grindžiamas iš esmės nauja nuostata, pagal kurią Lietuvos TSR piliečiais iš karto laikomi visi asmenys, šio įstatymo įsigaliojimo dieną nuolat gyvenantys Respublikos teritorijoje ir turintys čia nuolatinę darbo vietą arba nuolatinį legalų pragyvenimo šaltinį. Dabartiniams Lietuvos gyventojams nebus taikomi nei sėslumo cenzo, nei lietuvių kalbos mokėjimo, nei kiti reikalavimai. Juos numatoma taikyti tik tiems asmenims, kurie atvyks gyventi į Lietuvą po šio įstatymo įsigaliojimo. Tai visiškai atitinka tarptautinę teisę, taip pat įvairių pasaulio valstybių, tarp jų ir socialistinių, pilietybės suteikimo praktiką. Tokį nusistatymą pareiškė ir dauguma deputatų, kalbėjusių LTSR Aukščiausiosios Tarybos sesijoje.

Siekiant sudemokratinti įstatymo projektą, jis papildytas nuostata, pagal kurią visi gyventojai gali laisvai apsispręsti dėl Lietuvos TSR pilietybės. Numatyta, kad asmenys, kurie per dvejus metus nuo šio įstatymo įsigaliojimo neįgis pilietybę patvirtinančių dokumentų, bus laikomi nepriėmusiais Lietuvos TSR pilietybės.

Reikšminga šio projekto naujovė yra ta, kad visi Respublikos gyventojai, sukakę 16 metų amžiaus, nepriklausomai nuo tautybės, gimimo vietos ir kitų aplinkybių, turės duoti ištikimybės Respublikai priesaiką. Tik po to jiems bus įteikiamas Lietuvos TSR piliečio pasas ar kitas jį atitinkantis dokumentas. Kartu būtina pabrėžti, kad kai kurie LTSR Aukščiausiosios Tarybos deputatai sesijoje pareiškė nuomonę, jog reikia atsisakyti Ištikimybės Respublikai priesaikos ar patobulinti jos tekstą.

Patikslintos taip pat ir Lietuvos TSR pilietybės suteikimo (natūralizacijos) sąlygos. Asmenys, kurie atvyks gyventi į mūsų Respubliką ateityje ir norės tapti Lietuvos TSR piliečiais, be anksčiau numatytų reikalavimų, turės žinoti ir LTSR Konstitucijos pagrindus. Atsižvelgiant į gausius pasiūlymus, projekte numatyta, kad pilietybė nebus teikiama po įstatymo įsigaliojimo atvykusiems, kurie padarė nusikaltimą žmogiškumui ar genocidą, yra bausti laisvės atėmimo bausme už sunkų tyčinį nusikaltimą, taip pat chroniškiems alkoholikams ir narkomanams.

Įstatymo projekte yra ir kitų svarbių pataisų bei papildymų, kuriais garantuojamos daugumos Respublikos gyventojų, taip pat tautinių mažumų, kiekvieno žmogaus teisės bei interesai. Projektas ir toliau bus tobulinamas, papildomas demokratinėmis, humaniškomis nuostatomis, atspindinčiomis Lietuvoje gyvenančių žmonių valią bei siekius.

Kaip jau buvo minėta, LTSR Aukščiausiosios Tarybos sesijoje dėl šio pilietybės įstatymo projekto pareikšta įvairių, dažnai priešingų nuomonių. Štai buvo pažymėta, esą ir naujas projekto variantas yra nepriimtinas, nes jame neatsižvelgta į tai, kad mūsų Respublika įeina į TSRS, taip pat nenumatyta dviguba pilietybė. Kiti deputatai siūlė papildyti projektą nuostatomis, kurios tiksliau atribotų Lietuvos TSR pilietybę nuo kitų valstybių pilietybės, leistų žmonėms apsispręsti. Buvo pareikšta nuomonių dėl sėslumo cenzo sumažinimo iki penkerių ar trejų metų, tautinių mažumų teisinės padėties, taip pat dėl kitų projekto teiginių.

I. BENDRIEJI NUOSTATAI

1 straipsnis — Lietuvos TSR piliečiai

Lietuvo TSR piliečiais yra:

1. asmenys, kurie buvo Lietuvos Respublikos piliečiais, jų vaikai, *ir vaikaičiai, taip pat kiti iki 1940 metų birželio 15 dienos buvusieji nuolatiniai dabartinės Lietuvos TSR teritorijos* gyventojai, jų vaikai *ir vaikaičiai,* nuolat gyvenantys Lietuvos TSR teritorijoje;

2. asmenys, turintys nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos TSR, *jeigu jie yra* patys gimę ar įrodę, kad bent vienas iš tėvų ar seneliai yra gimę Lietuvos TSR teritorijoje ir jeigu jie nėra kitos valstybės piliečiai;

3. kiti asmenys, kurie šio įstatymo įsigaliojimo dieną nuolat gyveno Respublikos teritorijoje ir turi čia nuolatinę darbo vietą arba nuolatinį legalų pragyvenimo šaltinį. Šie asmenys per dvejus metus nuo šio įstatymo įsigaliojimo laisvai apsisprendžia dėl pilietybės;

4. asmenys, įgiję Lietuvos TSR pilietybę pagal šį įstatymą.

2 straipsnis — Lietuvos TSR pilietybę patvirtinantys dokumentai

Lietuvos TSR pilietybę patvirtinantis dokumentas yra TSR piliečio pasas ar jį atitinkantis dokumentas.

Lietuvos TSR piliečio pasas ar jį atitinkantis dokumentas įteikiamas asmeniui, sukakusiam 16 metų amžiaus ir davusiam Ištikimybės Respublikai priesaiką.

Asmenys, kurie per dvejus metus nuo šio įstatymo įsigaliojimo neįgijo pilietybę patvirtinančių dokumentų, laikomi nepriėmusiais Lietuvos TSR pilietybės.

3 straipsnis — Lietuvos TSR piliečių teisinė padėtis

Lietuvos TSR piliečiai turi visas socialines-ekonomines, politines ir asmenines teises bei laisves, kurias skelbia ir garantuoja Lietuvos TSR Konstitucija ir įstatymai.

Teisę rinkti ir būti išrinkti *įstatymų nustatyta tvarka* į Respublikos Liaudies deputatų tarybas ir kitus renkamuosius valstybinius organus, paskirti į valstybinės valdžios ir valdymo organus, išrinkti Lietuvos TSR teismų teisėjais ir liaudies tarėjais, taip pat teisę dalyvauti respublikiniuose referendumuose turi tik Lietuvos TSR piliečiai.

Lietuvos TSR pilietis turi laikytis Lietuvos TSR Konstitucijos ir įstatymų, privalo saugoti Lietuvos TSR interesus, padėti stiprinti jos galią ir autoritetą, būti ištikimas savo Respublikai.

4 straipsnis — Lietuvos TSR pilietybės išsaugojimas sudarant ir nutraukiant santuoką.

Lietuvos TSR piliečio ar pilietės santuokos sudarymas su asmeniu, kuris yra kitos valstybės pilietis arba asmuo be pilietybės, tai pat tokios santuokos nutraukimas nekeičia sutuoktinių pilietybės.

5 straipsnis — Lietuvos TSR pilietybės išsaugojimas

Lietuvos TSR pilietis, gyvenantis kitose valstybėse, savaime nepraranda Lietuvos TSR pilietybės.

6 straipsnis — Lietuvos TSR piliečio išdavimo neleistinumas

Lietuvos TSR pilietis negali būti išduotas kitai valstybei.

7 straipsnis — Pilietybės suteikimas išimties tvarka

Asmeniui, kuris yra Lietuvos TSR pilietis, paprastai nepripažįstamas priklausymas kitos valstybės pilietybei.

Išimties tvarka kitos valstybės piliečiui Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumas gali suteikti Lietuvos TSR pilietybę.

8 straipsnis — Užsienio valstybių piliečiai ir asmenys be pilietybės

Užsienio valstybių piliečiais Lietuvos TSR pripažįstami asmenys, kurie turi bet kurios užsienio valstybės pilietybę.

Asmenys, kurie nėra Lietuvos TSR piliečiai ir neturi įrodymų, kad jie yra kitos valstybės piliečiai, laikomi asmenimis be pilietybės.

9 straipsnis — Užsienio valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės teisinė padėtis

Užsienio valstybių piliečiai ar asmenys be pilietybės Lietuvos TSR teritorijoje privalo gerbti Lietuvos TSR Konstituciją ir įstatymus ir jų laikytis. Respublikos teritorijoje jiems taikomas užsieniečių teisinis režimas, jiems garantuojamos įstatymo nustatytos teisės ir laisvės, įskaitant teisę kreiptis į teismą ir kitus valstybinius organus dėl priklausančių teisių gynimo.

(Nukelta į 3 psl.)

1989.VIII.23 Kalnų parke, Vilniuje, iš tribūnos susirinkusiems kalbėjo buvęs politinis kalinys Viktoras Petkus

LIETUVOJE

Susitikimas su dvasininkais

Rugpjūčio 17 dieną LTSR AT rūmuose įvyko eilinis valdžios atstovų susitikimas su Lietuvoje veikiančių konfesijų aukštaisiais dvasininkais. Kalbas pasakė LKP CK pirmasis sekretorius Algirdas Brazauskas, kardinolas Vincentas Sladkevičius ir kiti dalyviai. Ministrų tarybos pirmininko pavaduotojas Petras Ignotas painformavo susirinkusius, kad šiais metais Vilniaus Arkikatedroje bus atlikta darbų už pusę milijono rublių. Užsakytos skulptūros, kurios bus atstatytos virš Arkikatedros portalo, iki sausio mėnesio bus kurijai grąžinta ir Arkikatedros varpinė. Restauruojama Šv. Kazimiero bažnyčia. Kaune Kunigų seminarijai bus perduotos papildomos patalpos. Rengiamasi restauruoti ir tada perduoti tikintiesiems Šv. Gertrūdos bažnyčią. Radijo fabrikui pasistačius naują cechą, tikintiesiems bus grąžinta Kauno Prisikėlimo bažnyčia. Bus padėta baigti jos statyba.

Susitikimo pabaigoje A. Brazauskas pasveikino kardinolą V. Sladkevičių, kuriam sukako 69 metai.

Romo Kalantos ekspertyzė

Prokuratūrai pavedus, LTSR sveikatos ministras 1989 m. liepos 6 d. buvo sudaręs teismo psichiatrų ekspertų komisiją, kuri atliko pakartotinę pomirtinę psichiatrinę Romo Kalantos ekspertyzę.

Komisija nukrypimų nuo normalios jo psichinės būklės nekonstatavo: R. Kalanta savižudybės metu galėjo suprasti savo veiksmų esmę ir juos valdyti. Taip pranešė „Tiesa" 1989.IX.08.

LTSR Aukščiausias teismas taip pat panaikino ankstyvesnį teismo nuosprendį, kuriuo keli vyrai buvo nuteisti įvairiomis bausmėmis už tai, kad po R. Kalantos laidotuvių 1972 m. gegužės 18 d. Kaune demonstracijose, neklausė "valdžios atstovų" ir sustabdė transporto eismą. Dabar nustatyta, kad tie žmonės buvo pasinaudoję konstitucinėmis teisėmis.

Iešmininkas kaltas

Rugsėjo 7 dieną Lietuvoje įvyko dar viena traukinio katastrofa: netoli Šiaulių, keleiviniam traukiniui Kaliningradas-Maskvas važiuojant per Raudėnų stotį, keturi jo vagonai nuriedėjo nuo bėgių. Laimingu būdu, nukentėjusių nebuvo. Stoties viršininkas nelaiku pervedė iešmą...

K. Žoromskio paroda

Maskvos Centriniuose dailininkų namuose buvo suruošta dail. Kazimiero Žoromskio, neseniai grįžusio iš emigracijos į Lietuvą, personalinė tapybos paroda. Vilniuje jo kūriniai buvo laikomi Dailės muziejaus saugyklose.

Kas parašė „Puodžiūnkiemį"?

Žinomas lietuvių rašytojas Antanas Vienuolis-Žukauskas, prieš mirtį rašytame laiške Sofijai Binkienei, prisipažino: „Puodžiūnkiemį" parašiau ne aš, o Gurvičius..." (Tiesa, IX.02).

Komunistas Borisas Gurvičius nuo 1945 m. buvo LTSR Glavlito viršininko pavaduotojas, t.y. literatūros cenzorius.

Per Glavlito malonę...

Vilniaus universiteto mokslinė biblioteka dabar gauna iš užsienio daugiau kaip 30 periodinių leidinių — laikraščių ir žurnalų, leidžiamų lietuvių kalba užsienyje. Bibliotekos direktoriaus pavaduotoja Algirdas Čaplikas, visų skaitytojų vardu dėkoja JAV, Anglijos, Kanados, Vak. Vokietijos lietuvių laikraščių ir žurnalų redakcijoms už nemokamai siunčiamą spaudą — brangią dovaną Lietuvos kultūrai.

PLJS SĄSKRYDIS

Liepos 7-10 d.d., 1989 m. Vasario 16 gimnazijos patalpose Hüttenfelde, Vakarų Vokietijoje įvyko pirmasis Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos ir Lietuvos Jaunimo Organizacijų susitikimas-sąskrydis. Sąskrydžio tema: „Ryšiai su Lietuva".

Penktadienį, liepos 7 d. su Lietuvos vėliavos padėlimu ir Lietuvos himno sugiedojimu prasidėjo sąskrydis. Atidarymo metu maldą pravedė kun. Dėdinas. Sveikinimo žodį tarė PLB Valdybos atstovė vicepirmininke Gabija Petrauskienė ir PLJS vicepirm. ir sąskrydžio pirmininkė Mirga Saltmiraitė. Taip pat žodį tarė suvažiavimo šeimininkas V. Vokietijos LJS pirmininkas Tomas Bartusevičius.

Pirmoje sesijoje: Viktoro Nako paskaita „Jaunoji karta Lietuvoje ir išeivijoje". Taip pat simpoziumo formate savo komentarais prisidėjo Kęstutis Ivinskis (V. Vokietija), Alvydas Medalinskas ir Saulius Galadauskas, abu iš Lietuvos. Po pertraukos tęsėsi simpoziumo formate diskusijos, tačiau šį kartą vietas užėmė išeivijos jaunimo organizacijų atstovai: ateitininkų — Vytas Čuplinskas, Argentinos LJS Ariana Rastauskaitė ir PLJS Rita Rudaitytė iš Kanados. Popietinėje sesijoje prisistatė jaunimo organizacijos iš Lietuvos: Ričardas Malkevičius — skautai, Gabrielė Zaidytė — ateitininkai, Algis Miknevičius — Lituanica, Stasys Buškevičius — Jaunoji Lietuva, Stasys Urniežius — Gediminaičiai, Vytautas Narbutas — Vilniaus Studentų Klubas, Zigmas Vaišvila — Žalieji ir Arvydas Juozaitis — Sąjūdis. Vakare — susipažinimo vakaras.

Šeštadienį, liepos 8 d. gvildenta tema „Kuo išeivijos jaunimas gali būti naudingas Lietuvai politinėje plotmėje?" Savo mintis simpoziumo formate pristate: Viktoras Nakas (Wašingtonas), Darius Sužiedėlis (Wašingtonas), Arūnas Degutis (Vilnius) ir Vytas Tomkus (Vilnius). Sekė laisvos diskusijos.

Popietinėje sesijoje tema: „Kuo išeivijos jaunimas gali būti Lietuvai naudingas kultūrinėje plotmėje?". Simpoziume dalyvavo: Gintaras Grušas (JAV), Eglė Juodvalkė (V. Vokietija), V. Daunys ir V. Narbutas (iš Lietuvos).

Po vakarienės, paskutinioje tos dienos sesijoje apie Lietuvos Ekologinę padėtį išsamiai išdėstė faktus Zigmas Vaišvila, Lietuvos liaudies deputatas, Žaliųjų Partijos narys, LP Sąjūdžio seimo ir tarybos narys.

Sekmadienio rytą miestelio bažnytėlėje ruošiamos Šv. Mišios susilaukė pilno visų sąskrydžio dalyvių dalyvavimo. Po Mišių rytinėje sesijoje diskutuota tema: „Kuo jaunimas Lietuvoje gali buti naudingas išeivijai ir išeivijos jaunimui?" Dalyvavo simpoziume: Alvydas Medalinskas, Algis Miknevičius abu iš Lietuvos, Romas Sakadolskis (iš JAV) ir Rimas Čuplinskas (iš Kanados).

Popietinės sesijos nebuvo, kad duoti laiko redakcinei komisijai suvesti simpoziumuose bei paskaitos iškeltas mintis ir suredaguoti siūlomus sąskrydžio nutarimus. Redagavimo komisija susidėjo iš Lietuvos jaunimo atstovų bei vyresiojo ir jauniesniojo sąskrydyje dalyvaujančio išeivijos jaunimo.

Po vakarienės vėl tęsėsi sesijos iki buvo priimti nutarimai.

Paskutinę dieną, pirmadienį, vyko PLJS suvažiavimas ir VI PL Jaunimo Kongreso nutarimų persvarstymas. Po pietų bendras posėdis su atstovais iš Lietuvos.

Gabija

Sąskrydžio pareiškimai priimti bendruose PLJS ir Lietuvos jaunimo posėdžiuose buvo atspausdinti „EL" Nr.30, IX.02 d.

VLIKAS PLEČIA VEIKLĄ

VLIKo valdyba, siekdama praplėsti savo veiklą, Washingtono įstaigai pasamdė antrą tarnautoją — pirm. dr. K. Bobelio sūnų Joną Bobelį, su mėnesine 2000 dol. alga ir nemokamu butu VLIKo nuomojamose patalpose.

Be to, iš neoficialių sluoksnių patirta, kad VLIKo posėdyje buvo svarstomas klausimas atidaryti VLIKo atstovybę Vilniuje.

DIRVA

UŽSIPRENUMERUOKITE IR AUKA REMKITE „EUROPOS LIETUVĮ", VIENINTELĮ SAVAITRAŠTĮ VAKARŲ EUROPOJE!

VAIŽGANTO MINĖJIMAS

Žurnalo „Katalikų Pasaulis" redakcijos žiniomis, rugsėjo 24 d., Vytauto Didžiojo bažnyčioje, Kaune, buvo surengtas gražus Juozo Tumo Vaižganto gimimo 120-ųjų metinių minėjimas. Ta proga Mišias aukojo Lietuvos kardinolas Vincentas Sladkevičius, o pamaldų metu apie Vaižgantą kalbėjo naujai paskirtas Vytauto Didžiojo Bažnyčios klebonas kunigas poetas Ričardas Mikutavičius. Jis labai vaizdžiai iškėlė Vaižganto asmenybę kaip šių dienų tautinio ir politinio atgimimo pranašą, šauklį, kurio nutiestomis gairėmis gali remtis kiekvienas šių laikų krikščionis politinis veikėjas. Kunigas Mikutavičius taip pat kalbėjo apie Vaižgantą kaip didžiai dvasingą žmogų ir rašytoją. Pamaldose dalyvavo įvairių organizacijų — skautų, Persitvarkymo Sąjūdžio Kauno tarybos ir kitų atstovai, labai daug visuomenės. Žmonių buvo tiek daug, kad visi nesutilpo bažnyčioje. Pamaldom pasibaigus žmonės su žvakutėmis išėjo iš bažnyčios ir žvakutėmis papuošė Vaižganto kapą.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

„Lietuvių Dienos" — iliustruoto žurnalo, rugsėjo mėn. numerio lietuviškoje dalyje skaitome: Vidmantės Jasukaitytės — Mes taip laukėme poeto. Spaudoj ir gyvenime. Igno Medziuko — Prof. Vytauto Landsbergio vizitas JAV. Adolfo Markelio — Savi žmonės (novelė). Kotrynos Grigaitytės — Poezija (2 eilėraščiai). A.R. — Inž. J. Šimoliūno prisiminimas. Valerijos Baltušienės — Tauta pasitinka ilgai lauktą poetą (B. Brazdžionio kelionės po okupuotą Lietuvą santrauka, pirma dalis).

Anglų kalbos skyriuje: Liudo Dovydėno — Petras (novelė). Vytauto J. Šliūpo — Lietuva — po devynių mėnesių, (paskutinės V. Šliūpo kelionės po ok. Lietuvą trumpas aprašymas). Pateisinama pokarinė partizanų veikla. Atidaryta antroji kunigų seminarija okupuotoje Lietuvoje. Lietuviškų radijo valandėlių sąrašas.

Prenumerata 20 dol. metams, Kanadoje — 30 dol. (Can.). Prenumeratas siųsti: Lietuvių Dienos, 4364 Sunset Blvd., Los angeles, CA 90029.

Sveikiname „RESPUBLIKĄ"!

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimo tarybos narys ir Lietuvos TSR deputatas Juozas Olekas su žmona atvykęs į Londono apsilankė „Europos Lietuvio" redakcijoje ir įteikė keturis numerius „Respublikos" laikraščio. Tai Lietuvos Sąjūdžio laikraštis, leidžiamas Vilniuje du kartus per savaitę. Pirmasis „Respublikos" numeris pažymėtas 1989 m, rugsėjo 16 d., šeštadienio, data.

Naujojo laikraščio pirmajame puslapyje JE Lietuvos kardinolo Vincento Sladkevičiaus, LKP CK pirmojo sekretoriaus Algirdo Brazausko ir LPS Seimo tarybos pirmininko prof. Vytauto Landsbergio sveikinimai ir linkėjimai.

„Respublikos" laikraščio redakcijos manifeste rašoma:

„Respublika" — Lietuvos kūdikis. Lietuvai reikia laikraščio, kuris būtų švaresnis ir doresnis už ligšiolinę spaudą — ištikimą valdančiųjų tarnaitę. „Respublika" kreipiasi į visus Lietuvos žmones, nežiūrėdama jų partinio nusiteikimo, skirtingo socialinio statuso ar religinių įsitikinimų. Telkimės visi po viena — Respublikos nepriklausomybės — vėliava. „Respublika" kreipiasi į viso pasaulio lietuvių — praeito šimtmečio pabaigos ar šio pradžios išeiviją, pokario metų tremtinius, vėlesniųjų dešimtmečių pabėgėlius iš Tėvynės. Gręžkimės ir grįžkime į tą vienintelę protėvių žemę — Lietuvą — ji vienintelė gali įvertinti savo vaikų triūsą. Tegul nei pagal ideologiją, nei pagal instrukcijas nebūna dalomas menas ir mokslas, ekonomika ir pramonė, humanitarinė ir agrarinė kultūra. „Respublika" kalbės visiems ir į visus — žemės artojus, pramonės dirbančiuosius, meno atstovus, mokslo vyrus. Ji belsis ir į Lietuvą valdančių žmonių sąžinę. Būkime vieningi, būkime sąžiningi, mylėkime savo Tėvynę.

„Respublikos" redakcija

Aštuonių puslapių (A3 dydžio) „Respublikos" tiražas 100.000 egz. „Respublikos" štabas yra šis: Redaktorius Vitas Tomkus, redaktoriaus pavaduotojai Vitas Lingys, Rytis Taraila, atsakingoji sekretorė Ramunė Jurskytė, laikraščio advokatas Antanas Bartusevičius, leidybinės grupės vadovas Kęstutis Adomaitis, dizaineris Linas Rimkus, techninis redaktorius Algis Janušauskas, priimamojo vedėja Brigita Balikienė, laiškai ir pareiškimai Nijolė Baltulienė, reklamos agentas Severinas Selenekas.

Apžvalgininkai: Gintarė Adomaitytė, Valentina Ceplevičiūtė, Ceslovas Grencevičius, Virgilijus Mundrys, Edmundas Paldavičius, Mykolas Sakavičius, Edmundas Stankevičius, Aldona Žemaitytė.

Reporteriai: Vygandas Brajis, Žygintas Kačanauskas, Rita Miliūtė, Algirdas Vaseris, Gintaras Visockas.

„Respublikos" atskiro numerio kaina 15 kap. Užsienyje: JAV 85 (JAV) doleriai. Europoje kaina nepažymėta. Norintieji užsisakyti gali per „Respublikos" atstovę Čikagoje — Ritą Dapkutę. Rašyti ir pinigus ar čekius siųsti: SąjūdžioInfo, 7159 S. Whipple, Chicago, Illinois 60629, U.S.A.

VII-TAS LIETUVOS GYDYTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Atkūrus Lietuvos gydytojų sąjungą VI-jame Lietuvos gydytojų suvažiavime, svarbiausiu šios sąjungos tikslu lieka Lietuvos sveikatos apsaugos pertvarka medicinos mokslo pasiekimų pagrindais. Siekiant šio tikslo, būtina ne tik aptarti bendruosius nacionalinės sveikatos apsaugos koncepcijos klausimus, bet ir išnagrinėti specialias mokslines ir technines medicinines problemas, sudarančias realiai funkcionuojančios sveikatos apsaugos sistemos pagrindą. Šios problemos ir bus detaliai aptartos VII-tame Lietuvos gydytojų suvažiavime, kuris įvyks 1990 metų gegužės 20-24 dienomis Kaune. Bendrieji klausimai bus nagrinėjami plenariniuose posėdžiuose, o šiuolaikinės mokslinės ir praktinės problemos — sekcijiniuose posėdžiuose.

Lietuvių kalba bus oficiali suvažiavimo kalba.

Suvažiavimo metu organizuojama socialinė programa. Bus galima aplankyti ne tik Kauno įžymybes ir muziejus, bet ir Vilnių, Trakus, Klaipėdą, Palangą, Rumšiškes bei kitas Jus dominančias vietas. Atskira programa numatoma suvažiavimo dalyvius lydintiems asmenims.

Laukiame Jūsų Kaune 1990 gegužyje!

Algimantas Marcinkevičius,
Lietuvos gydytojų sąjungos Prezidentas
ir **Zigmundas V. Satkevičius,**
VII-tojo Lietuvos gydytojų suvažiavimo
Pirmininkas

Feniksas Istorijos Gaisruose

KAUNO KUNIGŲ SEMINARIJA

Julius Sasnauskas, Jonas Vailionis ir Gintaras Vitkus
Kauno kunigų seminarijos klierikai
„Aušrinė" nr. 1, 1989

I

Dabartinė Kauno tarpdiecezinė kunigų seminarija yra paveldėtoji ir tęsėja Žemaičių kunigų seminarijos, kuri 1622 metais vyskupo Stanislovo Kiškos pastangomis įkurta Varniuose. Šioje seminarijoje mokėsi ir brendo didis Bažnyčios vyras vyskupas Motiejus Valančius. 1845 metais tapęs Žemaičių seminarijos rektoriumi, Valančius suvaidino reikšmingą vaidmenį formuojant naują lietuvio kunigo tipą — kunigo patrioto, suvokusio glaudų ryšį tarp tautos ir Bažnyčios ir kovojančio už savo engiamos tautos teises. Valančius iš pagrindų pertvarkė seminariją, įvedė lietuvių kalbos pamokas. Tai didele dalimi nulėmė, kad lietuviška sąmonė Žemaitijoje ėmė reikštis anksčiau ir stipriau negu likusioje Lietuvos dalyje.

Sunkūs laikai užgriuvo Žemaičių kunigų seminariją įsiliepsnojus 1863 metų sukilimui. Vykstant mūšiams Varniuose, seminarija buvo išblaškyta, jos rektorių kun. Juozą Dovydavičių, apkaltintą sukilėlių palaikymu, rusai uždarė į Kauno kalėjimą, o vėliau ištrėmė į Tomsko guberniją. Sukilimui pralaimėjus, Lietuvoje prasidėjo masinės represijos, kurioms vadovavo Vilniaus generalgubernatorius Muravjovas-Korikas. Katalikų Bažnyčiai buvo uždėta kolektyvinė atskomybė už sukilimo rėmimą. Vien Žemaičių vyskupijoje 67 kunigai buvo nuteisti ir ištremti į Sibirą. Valdžia uždarė visoje Lietuvoje 20 vienuolynų ir 32 bažnyčias. Teroras demoralizavo kunigiją, radosi išdavikų bei valdžios pataikūnų. Muravjovas paėmė Bažnyčią griežton kontrolėn, labai suvaržė kunigų pastoracinę veiklą. 1864 metais vyskupui Valančiui buvo įsakyta perkelti vyskupijos centrą iš Varnių į Kauną, kad rusų administracija galėtų lengviau sekti jo ir kapitulos veiklą. Kartu su vyskupu į Kauną persikėlė ir Žemaičių kunigų seminarija.

Seminarijos reikalams buvo pavesti uždaryto Bernardinų vienuolyno rūmai su gotikine šv. Jurgio bažnyčia šalia Kauno pilies. Pirmuoju rektoriumi buvo paskirtas kun. Jeronimas Račkauskas. Seminarijos gyvenimą valdžia visiškai suparalyžavo, buvo draudžiama ne tik šventinti naujus kunigus, bet ir didinti seminaristų skaičių. 1867 metais laiške Kauno gubernatoriui vysk. Valančius rašė, kad seminarijoje beliko vos 4 klierikai. Tik 1871 metais pagaliau buvo leista priimti 27 naujus klierikus; vėliau jų skaičius padidėjo iki 40. Rusų nacionalizmui Lietuva buvo Šiaurės Vakarų kraštas, o lietuviuose jie matė jezuitų nutautintus ir sukatalikintus rusus. Todėl valdžia visomis išgalėmis stengėsi suteikti Lietuvai rusišką ir provoslavišką veidą. Tos pastangos neaplenkė nė kunigų seminarijos. Rusų kalba, braudamasi į bažnytinę administraciją, siekė įsitvirtinti ir religinėse apeigose, pamaldose ir aišku, kunigų seminarijoje. Kauno gubernatorius Obolenskis ne kartą buvo tikinamas, kad seminarijoje dėstomoji kalba turi būti rusų Valdininkija dėjo daug pastangų surusinti katalikų kunigus ir paversti juos savo imperialistinės politikos įrankais. Vidaus reikalų ministro instrukcija 1874 metais skelbė, kad Lietuvoje reikia „išauklėti tokią dvasininkiją, kuri būtų ištikima, atsidavusi tėvynei, nuoširdžiai mylinti savo imperatorių ir klausanti jo aukščiausios valdžios ne vien baimės, bet ir sąžinės vedama". (Įdomumo dėlei galima pastebėti, kad ši instrukcija mažai kuo skiriasi nuo tų reikalavimų, kuriuos Religinių reikalų taryba ir šiandien kelia Lietuvos kunigams ir klierikams). Pagal 1843 metų „ukazą" seminarijoje teologinių disciplinų sąskaita buvo sustiprintas rusiškų dalykų dėstymas, nustatant privalomų paskaitų normas: rusų kalbai — 8 val. per savaitę, Rusijos istorijai ir geografijai — 10. Rusų disciplinų egzaminai būdavo griežtai kontroliuojami — tuo valdžia siekė sumažinti klierikų kontingentą. Vis dėlto kunigų seminarija, būdama uždaro tipo mokykla ir apsiginklavusi atsargumu, nepasidavė spaudimui ir liko ištikima savo senosioms tradicijoms. Jokia rusų biurokratinio aparato prievarta ir klasta neįstengė užgesinti tikėjimo ugnies ir bundančios tautinės sąmonės.

Deja, atsispyrimas rusinimui dar nereiškė seminarijos palinkimo į lietuvybę. Iš tiesų čia buvo sunku reikštis lietuvių tautinėms aspiracijoms, nes visur viešpatavo lenkiška patriotinė dvasia katalikišku pavidalu. Su tokia dvasia seminaristai greitai susigyvendavo, nes savasis tautiškumas dar tik formavosi, o katalikybės saitai visur jungė su lenkišku pasauliu. Vis dėlto tiek rusiška, tiek lenkiška tautinė priespauda tik skatino klierikų pasipriešinimą jai.

Lietuvišką dvasią seminarijoje ypač žadino kun. Antanas Baranauskas, profesoriavęs čia nuo 1870 iki 1884 metų, kai buvo pakeltas vyskupu. „Anykščių šilelio" autorius, „patsai Lietuviszką kalbą mylėdamas ir jaunimą Dvasiszko stono jos mokydamas", savo auklėtiniams pasakodavo apie piliakalnius ir garbingą Lietuvos senovę, nejučiomis uždegdamas ne vieną jauną širdį karšta Tėvynės meile. Baranauskas turėjo parašęs klierikams lietuvišką kalbamokslį, o vasaros atostogų metu liepdavo jiems užrašinėti liaudies kūrybą gimtąja tarme. 1879-1892 metais lietuvių kalbą seminarijoje dėstė žymus kalbininkas kun. Kazimieras Jaunius, tas „gryniausis lietuvis, apasztaliszkas kunigs". Jis žavėte žavėjo klierikus ir darė jiems didelę įtaką kaip dėstytojas ir kaip lietuvis patriotas. K. Jauniaus darbą seminarijoje tęsė kunigas Povilas Januševičius, aktyvus lietuvių tautinio judėjimo dalyvis, rašytojas, visuomenininkas. Dvidešimt metų dėstydamas seminarijoje lietuvių kalbą, jis labai daug prisidėjo prie klierikų lietuviškos savimonės ugdymo. Be to, kun. P. Januševičius rašė ir leido lietuvių kalbos vadovėlius, o 1905 metais Kaune buvo įkūręs viešąjį lietuvišką knygyną ir skaityklą.

Tuo pačiu metu seminarijoje ėmė kurtis klierikų draugijos. Dar 1884 metais grupė klierikų, vadovaujama Aleksandro Dambrausko, buvo pradėjusi leisti rankraštinį laikraštėlį „Lietuva". Šis darbas nutrūko įsikišus seminarijos vadovybei, kuri bijojo užsitraukti valdžios represijas. 1888 susiorganizavo slaptas klierikų būrelis, pasivadinęs „Lietuvos mylėtojų draugija". Jos iniciatorius buvo Juozas Tumas. „Draugijai" priklausė apie 20 seminaristų, jų tarpe Jonas Mačiulis-Maironis, Juozas Stakauskas, Kazimieras Pakalniškis ir kiti. Konspiraciniuose susirinkimuose „Draugijos" nariai akcentavo, kad reikia būti Bažnyčiai ir Lietuvai naudingais kunigais, kovoti su tautine priespauda, remti lietuvišką spaudą. Jie skaitydavo lietuviškus laikraščius „Aušrą", „Apžvalgą", „Tėvynės Sargą", rūpinosi išplėsti seminarijoje lietuvių kalbos vartojimą. 1889 metais „Lietuvos mylėtojų draugija" suskilo ir davė pradžią „Šv. Kazimiero draugijai".

Slaptieji klierikų būreliai sėkmingai kėlė tautinę sąmonę Kauno kunigų seminarijoje; tai buvo tikros patriotizmo mokyklos, kurių atmosferoje susiformavo ne vienas lietuvių tautinio atgimimo milžinas.

Lietuviškas veikimas XIX a. pabaigoje ypač pasireiškė draudžiamosios lietuviškos spaudos skaitymu ir platinimu. Knygnešių tinklas visada siekė ir seminarijos sienas. Laikyti nelegalią literatūrą seminaristui buvo gana pavojinga, už tai grėsė pašalinimas iš seminarijos. Nors vadovybė nebuvo priešiška lietuviškai religinei spaudai, tačiau baimindamasis rusų valdžios savo auklėtiniams drausdavo ją skaityti ir platinti. Rusų žandarams seminarija būdavo visokios „kramolos" židinys. Nepaisydami pavojų, vyresnieji klierikai godžiai gaudydavo slaptas knygas, jas slapčiomis skaitydavo ir saugojo slėptuvėse po grindimis.

Paradoksas, tačiau lietuvišką patriotizmą, patys to neįtardami, stiprino ir kai kurie aukšti seminarijos pareigūnai bei profesoriai, itin uoliai lenkinę būsimuosius kunigus. Iš jų paminėtini kunigai Borovskis, Kryškijonas, Žengolevičius. Lenkiškumo propagavimą seminarijoje jie laikė savo svarbiausiu uždaviniu, o jaunųjų kunigų tautinis sąjūdis jiems buvo „litvomanija", Bažnyčios griovimas. Kasdieninės maldos, konferencijos bei įvairūs skaitymai seminarijoje būdavo atliekami lenkų kalba; negana to, klierikai būdavo raginami net tarpusavyje bendrauti lenkiškai, nes esą „sarmata klierikams kalbėti lietuviškai". Kaip minėta, lenkiškumo apologetų pastangos įkvėpti lietuviams svetimą dvasią turėjo priešingas pasėkmes — žadino jaunose krūtinėse meilę savo pavergtai ir niekinamai Tėvynei.

(Bus daugiau)

ATSIRIBOJA NUO SOVIETŲ SĄJUNGOS

Vakarų pasaulio informacijos priemonės — spauda, radijas ir televizija, — plačiai pranešė apie Lietuvos komunistų partijos paskelbtą programinį pareiškimą, kuriame pažymima, kad Lietuvos kompartija yra pasiryžusi siekti autonomijos nuo visa sąjunginės partijos ir tapti politine jėga kovojančia už teisiniais pagrindais besiremiančią nepriklausomą Lietuvos valdžią. Taip spaudos agentūros pristato Lietuvos kompartijos programinio pareiškimo esminę mintį. Lietuvos kompartija, rašo spaudos agentūros, savo programiniame pareiškime atsiriboja nuo stalininės praeities ir nuo marksistinio-leninistinio dogmatizmo. Be to, Vakarų informacijos priemonės taip pat atkreipia dėmesį, kad Lietuvos Aukščiausioji Taryba, posėdyje, priėmė įstatymą Lietuvos ekonominės autonomijos klausimu. Pagal šį įstatymą jau ateinančiais metais Lietuvoje numatoma įvesti nacionalinę valiutą — litą, kuris kursuos šalia rublio. Pagal priimtąjį įstatymą nacionaline valiuta, tai yra litu, bus dalinai išmokami atlyginimai. Lito vertė prilygs rubliui. Litais galima bus įsigyti prekes, kurių dabar trūksta Lietuvos rinkoje. Lietuva, rašo agentūros, yra pirmoji vadinama sovietinė respublika nusprendusi įvesti savo nacionalinę valiutą. Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos ir kompartijos sprendimus tuoj pat griežtai sukritikavo oficialioji sovietų agentūrą „TASS". Ji aptarė kaip „neįprastą" Lietuvos kompartijos sprendimą pasiskelbti autonomine ir pažymėjo, kad sprendimas akivaizdžiai prieštarauja Gorbačiovo pasisakymam šiomis dienomis Maskvoje, kuriais generalinis sekretorius pasmerkė kaip nepriimtinus Sovietų komunistų partijos federalizacijos sumanymus. *AFP*

BALTARUSIJOS VYSKUPAS ROMOJE

Iš Gardino į Romą šiomis dienomis atvyko naujai Popiežiaus paskirtas Minsko vyskupas Tadas Kondrusevičius. Jį atlydėjo Šventosios Dvasios parapijos, Vilniuje, administratorius, kunigas Aleksandras Kaškevičius. Vyskupas Kondrusevičius buvo Popiežiaus paskirtas Minsko apaštaliniu administratorium šių metų liepos 25 dieną, drauge jam pavedant vadovauti visų Baltarusijoje gyvenančių katalikų sielovadai. Baltarusijos katalikai dėl žinomų aplinkybių apie 50 metų neturėjo savo vyskupo. Neseniai paskirtas vyskupas Kondrusevičius, kaip žinoma, teologijos lecencijatą ir teisės daktaro laipsnį įsigijo Kauno kunigų seminarijoje, iki praėjusių metų pradžios dirbo šv. Teresės bažnyčioje Vilniuje, o iš čia buvo pasiųstas į Gardiną vadovauti Marijos-Angelų Karalienės parapijai. Vyskupystės šventimai, galbūt, jam bus suteikti Romoje.

STIPRĖJA ANGLIKONŲ KATALIKŲ RYŠIAI

Didelio atvirumo ir vilties dvasioje rugsėjo 29 d., Vatikane įvyko Popiežiaus Jono Pauliaus II-ojo oficialus susitikimas su anglikonų bendruomenės vyriausiuoju vadovu, Canterbury arkivyskupu dr. Runcie ir jį lydinčia delegacija. Pažymėjęs, kad anglikonai ir katalikai privalo atvirai, dalykiškai ir sąžiningai svarstyti visa, kas juos dar skiria, Jonas Paulius II-sis pasidžiaugė, kad pastaruoju laiku anglikonų katalikų tarpusavio santykiai yra sustiprėję: Mišrios tarptautinės komisijos darbo dėka, kalbėjo Popiežius, ryškiau paaiškėjo tarp anglikonų ir katalikų dar esantys nesutarimai. Aš ir toliau remsiu šios komisijos darbą ir jį lydėsiu davo maldomis, pažymėjo Popiežius.

Canterbury arkivyskupas, atskydamas, savo žodyje priminė katalikų teologo Congar padarytą palyginimą pagal kurį ekumeninis sąjūdis yra panašus į sužadėtinių porą dar neturinčiais pakankamai drąsos santuokinei vienybei. Parodęs Popiežiui savo dešiniąją ranką su žiedu, kurį jam padovanojo Paulius VI, arkivyskupas Runcie pažymėjo, jog tai ženklas, labai panašus į susižiedavimo žiedą. Šiandien aš jį uždėjau, kalbėjo anglikonų arkivyskupas, nes mes čia drauge atnaujiname savo ryžtą siekti regimosios ir sakramentinės vienybės tarp pasaulio anglikonų ir Romos katalikų. *VAT.R*

Ekologinė padėtis Lietuvoje

(Atpasakojimas Zigmo Vaišvilo pranešimo — PLJS Sąskrydyje V. Vokietijoje, 1989 m. liepos 9 d. Zigmas Vaišvila yra vienas iš Lietuvos Žaliųjų judėjimo steigėjų, dabartinis naujai sukurtos Lietuvos Žaliųjų Partijos Tarybos pirmininkas, Sąjūdžio Seimo tarybos narys. Jis buvo Sąjūdžio remiamas kandidatas rinkimuose į liaudies deputatus SSR Taryboje, kuriuos sėkmingai laimėjo. Dabar kartu su kitais 35 Sąjūdžio delegatais atstovauja Lietuvos interesams Maskvoje. Vaišvila taip pat yra deputatas Lietuvos TSR aukščiausioje taryboje, laimėjęs 82 nuošimčius savo rinkiniame rajone balsų.)

Kodėl Lietuvoje susidarė tokia tragiška ekologijos padėtis? Pagrindinės oro ir vandens užteršimo bėdos vertinamos taip: oro tarša per paskutiniuosius metus stabilizavosi, tačiau taršos šaltinių skaičius didėja. Manoma, kad apie 1 milijoną tonų įvairių taršalų išmetama kasmet į orą. Pusę to išmeta transporto priemonės. Grubūs vertinimai tai patvirtina, pav. Vilniuje randama, kad 70 nuošimčių oro taršalų duoda vien transportas.

Anksčiau būdavo kalbama, kad oro teršimas yra pasėka vėju perneštos oro taršos iš Vakarų, pav. Skandinavijos, Vakarų Europos. Taip, tai yra svarbus faktorius, nes vakarų vėjai Lietuvoje yra vyraujantys. Tačiau, fizikos instituto duomenimis, ši oro perneša jau stabilizavosi ir kai kurie oro taršalai iš Vakarų mažėja. Žodžiu, reikia prižiūrėti kas darosi vietoje.

Pagrindiniai oro teršimo šaltiniai žinomi. Elektrėnuose į orą išmetama apie 110 tūkstančių tonų, daugiausia sieros junginių. Visa tai paskleidžiama 50 km. spinduliu. Čia pat Lietuvos centre, yra du labai rimto susirūpinimo verti objektai: Kėdainiai ir Jonava. Lietuvos centrinė dalis yra viena iš labiausiai užterštųjų. Klausiama, ar net iš viso turime moralinę teisę auginti žemės ūkio produktus.

ELEKTRĖNAI

Elektrėnų pavyzdys yra siaubingas. Elektrėnuose dažniausiai naudoja Mažeikių gamybos mazutą, turintį 2 nuošimčius sieros junginių. Kartais atvežamas mazutas iš Baltarusijos būna net keletą kartų turtingesnis sieros junginiais. Todėl galima apskaičiuoti: dirbant pilnu apkrovimu žiemos metu, per parą išmetama apie 300 tonų sieros junginių į orą.

AKMENĖ

Antras taršos objektas pagal išmetamumą yra Akmenės cementas. Apie jį dar kolkas mažai kalbama. Išmetama 64,000 tonų oro taršalų per metus. Norint pagaminti vieną toną cemento, reikia sudeginti 250 kg. mazuto, taigi, kyla tas pats sieros junginių klausimas. Akmenės cemento išmetamas „cadmium" lygis yra 10,000.

Reikia pasakyti, kad Tarybų Sąjungoje nėra nustatytas visų cheminių medžiagų, netgi kaikurių sunkiųjų metalų toksiškumo įvertinimo koeficientas ir toksiškų medžiagų įtakos žmogaus sveikatai tyrimai vykdomi silpnai. Kiti duomenys net buvo slepiami. Prieš porą metų Lietuvos sveikatos apsaugos ministerijos nurodymu buvo draudžiama registruoti kūdikių mirtingumą dėl apsinuodyjimo šulinio vandeniu. Jonavos rajone yra užregistruoti tokie atvejai: kūdikiai mirdavo todėl, kad geriamo vandens šuliniuose būdavo leistinas normas viršyjantis nitratų kiekis.

Akmenės cementas pagamina apie 3,5-4 milijonų tonų cemento per metus. Lietuvoje lieka jo tiktai apie pusę. Nėra jokios garantijos, kad Maskvai pareikalavus, cementas nebus išvežamas kitur. Akmenės cementas yra vienas iš geriausių Sąjungoje, todėl turi didelę paklausą ypač kariškių tarpe. Todėl ir išvežamas. Jo tikrai pakaktų Lietuvai ir dar liktų eksportui. Vėžio susirgimai Lietuvoje kasmet padidėdavo 2 nuošimčiais, tačiau Akmenės rajone padidėjo 5 nuošimčiais. Kol Lietuvoje nėra savarankiškumo, tokia situacija tęsis toliau.

MAŽEIKIŲ NAFTOS PERDIRBIMO GAMYKLA

Joje veikia dvi linijos. Gaunamas mazutas, nafta ir kiti produktai. Ši gamykla per metus išmeta 45-46,000 tonų taršalų, daugiausia anglies vandenilių. Šiluminė elektrinė, kuri reikalinga įmonei, taip pat išmeta 12,000 tonų taršalų.

Jau baigta statyti ir trečioji linija šviesesnių naftos produktų perdirbimui. Perdirbama 13 milijonų tonų naftos per metus. Ekologiškai ir ekonomiškai skaitytųsi optimalu, jei būtų dirbama per pusę mažiau. Dabartiniu kiekiu aprūpinama visa Lietuva, Karaliaučius, Latvija, dalis Estijos ir dar lieka eksportui per Klaipėdą.

Mažeikuose yra viršijamos normos. Mažeikių Žalieji ir Sąjūdis suorganizavo daugiau nei 500 asmenų demonstraciją. Paskirta komisija kurios užduotis mažinti 1 milijonu tonų perdirbimą. Šiuo metu Mažeikių naftos perdirbimo gamyboje dirba 40 nuošimčių kitataučių. Bendrai trūksta 300 darbuotojų. Jei kitataučiai pasitrauktų, nebūtų kas dirba.

SUTARTIS SU ITALŲ FIRMA

Italų firma ir TSRS pasirašė bendros įmonės steigimo aktą ir tiktai tada kreipėsi į Lietuvą pritarimui. Įmonė perdirbtų Mažeikių deginamas dujas į NTBE, švino teatrilui pakaitalą. 500.000 tonų apimties gamykla — tai labai didelė. Atsiskaitymas su italais už statybą būtų natūros produkcija.

Buvo manoma, nuo Mažeikių link Ventspilio uosto Latvijoje tiesti tiesioginę perdavimo vamzdžiais liniją. Kadangi ten jau dabar yra katastrofiška padėtis, tai Latvija sėkmingai šį planą sustabdė. Lieka Klaipėda, kurioje padėtis taip pat yra katstrofiška. Naudojami rezervuarai jau atitarnavę. O ir kitų įrangų 90 nuošimčių susidėvėję. Italai garantuoja transporto saugumą tiktai jeigu bus nutiesiama tiesioginė vamzdžiais perdavimo linija. Tam įgyvendinti reikėtų iškirsti dar 100 metrų pločio taką nuo Mažeikių ligi Klaipėdos uosto. Nežiūrint kokiomis priemonėmis transportuojami naftos produktai yra degūs, sprogi medžiaga.

Naftos produktams pervežti naudojami geležinkeliai yra susidėvėję. 1989 m. balandžio mėnesį įvyko Gerulių katastrofa. Šįmet Lietuvoje jau yra buvusios 6 geležinkelio katastrofos. Iškyla klausimas ar iš viso įmanoma produktus eksportuoti, todėl įmonę reikėtų iš Lietuvos iškelti. Politiniai yra tam sunkumų, įmonė šiuo metu TSRS mastu yra strateginis objektas. Lietuvos reikalams per metus užtektų 4.5-6 milijonų tonų, tuo tarpu pervežti planuojama 12 milijonų tonų. Šiuo metu su Maskva pasisekė susitarti per Lietuvos teritorija pervežti iki 9 milijonų tonų.

Liepos mėn. pradžioje įvyko protestas prieš naftos eksporto įmonės darbų apimties apibrėžimą. Įvykdžius 6 milijonų tonų produkciją, Klaipėdos Žalieji gulėsi ant bėgių. Galų gale, Maskva naftos tiekimą vienai dienai sustabdė. Šiais metais jau su Maskva sutarta, kad bus gaminama 7 milijonai tonų.

Lietuvos Žalieji yra stiprūs vietovėse, tačiau nėra pakankamai efektyvūs, nes labai trūksta koordinacijos.

(Bus daugiau)

Vienos lietuvės skausmas. Nuotrauka daryta 1989.VIII.23 d. Kalnų parke, Vilniuje.

LIETUVOS TSR PILIETYBĖS ĮSTATYMAS (PROJEKTAS)

(Atkelta iš 1 psl.)

Užsienio vastybių piliečiai, esantys Lietuvos TSR teritorijoje, turi teisę kreiptis dėl gynybos į savo šalies diplomatines ir konsulines atstovybes.

(Bus daugiau)

„TIESA", 1989.X.28

Norintieji dėl Lietuvos TSR Pilietybės Įstatymo projekto pasisakyti, prašomi rašyti „Europos Lietuvio" Redakcijai, 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.

LTSR AT PASKELBĖ 1940 M. BALSAVIMUS NEGALIOJANČIAIS

Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba, rugsėjo 23 d., paskelbė negaliojančiais 1940-ais metais Lietuvoje pravestus balsavimus, kuriais krašto gyventojai tariamai nusprendę Lietuvos įsijungimą į Sovietų Sąjungą. Spaudos agentūros atkreipia dėmesį, kad Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos nutarimas paskelbti negaliojančiais 1940-ųjų metų balsavimus yra iki šiol vienas rimčiausių veiksmų, paneigiančių sovietinės valdžios teisėtumą Pabaltijo kraštuose. Lietuvos Aukščiausioji Taryba taip pat patvirtino specialios komisijos paskelbtą raportą, kuriame buvo padaryta išvada, kad Lietuva ir kiti Pabaltijo kraštai buvo neteisėtai prijungti prie Sovietų Sąjungos Molotovo ir Ribbentropo sutarties pagrindu. Šis raportas, kurį Aukščiausioji Taryba greitai ir vienbalsiai priėmė, buvo paskelbtas rugpjūčio 22 dieną, nacių ir sovietų gėdingo suokalbio penkiasdešimtųjų metinių išvakarėse.

ŠKOTIJOJE

VILNIAUS VALSTYBINIO JAUNIMO TEATRO GASTROLĖS

Garsusis Vilniaus Valstybinis Jaunimo teatras atvyksta į Škotiją gastrolėms. Jie atsiveža A. Čechovo „Dėdė Vania" ir V. Korostyliavo „Pirosmani, Pirosmani" veikalus. Juos abu režisuoja išskirtino talento, pasaulinio masto scenos veikalų interpretatorius E. Nekrošius. Vilniaus Valstybinio Jaunimo teatras neseniai gastroliavo JAV ir aplankė svarbiuosius lietuvių centrus.

Vilniaus Valstybinio Jaunimo teatras vaidins TRON teatre Glasgowe, 63 Trongate G1 5HB, tel. 041 552 4267. Spektakliai vyks: *DĖDĖ VANIA* — spalio 28 (šeštadienį), spalio 29 (sekmadienį) ir spalio 30 d. (pirmadienį). Spektaklių pradžia 19.30 val. *PIROSMANI, PIROSMANI* — spalio 31 (antradienį), lapkričio 1 (trečiadienį) ir lapkričio 2 d. (ketvirtadienį). Bilietų kainos yra šios: £5 (£4) (£2.50) (£2).

Norintiesiems keliauti iš Londono kainuotų: traukiniu £45, o lėktuvu £106; grupiniai būtų pigiau.

ATVYKSTA VILNIAUS VAIKŲ TEATRAS

Tame pačiame TRON teatre pasirodys iš Vilniaus atvykęs Vilniaus Vaikų Teatras. Pasakos apie suteptą drobę spektaklis įvyks: lapkričio 3 (penktadienį) 13.30 val. ir lapkričio 4 (šeštadienį) 19.30 val.

LIETUVIŠKI FILMAI GLASGOWE

Paskutinis Algimanto Puipos filmas „Laukinės varnos medžiuose" bus rodomas lapkričio 11 d. 18.00 val. (vieta nenurodyta). Po filmo premjeros vyks diskusijos.

Premijuotas Algimanto Puipos filmas „Moteris ir jos keturi vyrai" bus rodomas lapkričio 13 d., 20.30 val. (vieta nenurodyta). Filmas pagamintas 1983 m. Lietuvoje, filmo ilgis 85 minutės, angliškos poraštės (subtitles).

„MENAS IR VALSTYBĖ II" KONFERENCIJA

Spalio 30 d. TRON teatre, 14.30 val. dienos metu ir 18.30 val. vakare, Tron antroje „Menas ir Valstybė" konferencijoje pranešimus skaitys TSRS parlamento deputatas, „Atgimimo", Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio savaitraščio redaktorius ir Tarybos narys Romualdas Ozolas ir TSRS parlamento deputatė ir Lietuvos TSR Ministrų Tarybos vicepirminikė, ekonomistė, Kazimiera Prunskienė.

KUN. PROF. RABIKAUSKAS ŠKOTIJOJE

Rugsėjo 10-15 dienomis Edinburgo mieste, Škotijoje, įvyko tarptautinės diplotmatikos komisijos narių mokslinis kolokviumas, kuriame dalyvavo ir vienas lietuvis — Popiežiškojo Grigaliaus universiteto Romoje istorijos fakulteto dekanas ir profesorius kun. dr. Paulius Rabikauskas. Jis yra minėtosios komisijos narys nuo pat jos įsisteigimo 1970-aisiais metais. Mokslinis kolokviumas Edinburge buvo skirtas diplomatikoje vartojamų terminų leksikono paruošimui. Kun. prof. Paulius Rabikauskas praėjusį antradienį sugrįžęs atgal į Romą, ruošiasi Grigaliaus un iversitete netrukus prasidėsiantiem naujiem mokslo metam.

NEPRIIMA SOVIETŲ PSICHIATRŲ ORGANIZACIJOS

JAV psichiatrų įsitikinimu, dar nėra atėjęs laikas priimti Sovietų psichiatrų sąjungą į pasaulinę psichiatrų organizaciją. Sovietai šią organizaciją apleido 1983-iais metai, po to, kai viso pasaulio psichiatrai oficialiai pasmerkė Sovietų Sąjungą piktnaudžiavimu psichiatrijos mokslu jį panaudojant politinio pobūdžio represijom. Jei sovietai nebūtų patys pasitraukę iš pasaulinės psichiatrų organizacijos, jiem gręsė pavojus būti pašalintiem. Sovietų sugrįžimo į organizaciją klausimas bus svarstomas pasauliniame psichiatrų kongrese spalio mėnesio antroje pusėje. Amerikiečiai psichiatrai pažymėjo, kad jie nesipriešins sovietų sugrįžimui su sąlyga, kad sovietų psichiatrų sąjungai vadovaus gydytojai niekad nepiktnaudžiavę psichiatrijos mokslu, kad sąjunga viešai pasmerks praeities piktnaudžiavimus ir įsipareigos, kad jie nebepasikartotų.

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England

Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 17 svarų; Užsienyje — 20 svarų (oro paštu).

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS— KADA—KUR?

Spalio 21-22 — Ansamblio „Gimtinė" repeticija Sodyboje.

Spalio 28 — DBLS Tarybos posėdis, Ukrainiečių klube, 29 Charnwood Street, Derby.

Lapkričio 3-5 — Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas Romuvoje.

Lapkričio 11-12 — Ansamblio „Gimtinė" repeticija Nottinghame.

Lapkričio 11-18 — Pirmoji Religijos Filisofijos studijų savaitė Lietuvoje. Kreiptis į: D.M. Stančienė, Viršuliškių 71-60, 232056 Vilnius, Lietuva, USSR.

Lapkričio 22-26 — Pasaulio lietuvių Centre Lemont, Illinois, JAV., įvyks VI mokslo ir kūrybos simpoziumas. (EL nr. 24-2059, 2 psl.).

Gruodžio 9-10 — Ansamblio „Gimtinė" repeticija Sodyboje.

1990 m.

Gegužės 20-24 — VII-tas Lietuvos gydytojų suvažiavimas. Kreiptis: LGS sekretoriatas, P.O. Box 1011, 233007 Kaunas, Lietuva, USSR.

PAKELIAMA „EUROPOS LIETUVIO" PRENUMERATA

Vyr. direktorius Jaras Alkis praneša, jog paskutiniame Lietuvių Namų Bendrovės direktorių ir Sąjungos CV posėdyje, rugsėjo 10 d., buvo nutarta nuo 1990 m. sausio 1 dienos pakelti „Europos Lietuvio" prenumeratą:

Vietiniams (Didž. Britanijoje) — 20 sv.
Vokietijoje — 77 DM.
Visur kitur — 25 sv. oro paštu.

Norintieji užsakyti „Europos Lietuvį" savo giminėms Lietuvoje, gali tai padaryti įmokėdami į Lietuvių Namų sąskaitą 20 sv. Jiems „Europos Lietuvį" siuntinėsime oro paštu, tačiau Britų paštas pristatymo į Lietuvą dar negarantuoja.

DBLS TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

DBLS-gos Tarybos posėdžio-suvažiavimo 1989 m. spalio mėn. 28 d. Ukrainiečių klubo patalpose, 27 Charnwood Str., Derby

DARBOTVARKĖ

13.00 val. — 1. Posėdžio-suvažiavimo atidarymas. 2. Sveikinimai. 3. 1988 m. Tarybos posėdžio-suvažiavimo protokolo skaitymas. 4. Skautų reikalai. 5. Jaunimo reikalai. 6. Sodybos reikalai. 7.„Europos Lietuvis". 8. Ryšių su Lietuva palaikymas. 9. Tarptautiniai reikalai. 10. Klausimai ir sumanymai. 11. Posėdžio-suvažiavimo uždarymas.

16.30 val. — Vakarienė.

DBLS Tarybos prezidiumas

PAMALDOS

Nottinghame — spalio 22 d., 11.15 val., Židinyje.

Nottinghame — spalio 29 d., 11.15 val., Židinyje.

Nottinghame — lapkričio 1 d., Visų Šventėje, lapkričio 2 d., Vėlinėse ir per Vėlinių oktavą gedulingi mišparai 19 val., Židinyje.

Nottinghame — lapkričio 5 d., 11.15 val., Židinyje ir po to J. Šukaičio apmokėtu autobusu vykstame į lietuvių kapines maldoms už mirusius, kankinius.

PADIDĖJO PAŠTO IŠLAIDOS

Nuo spalio 2 d. Didžioje Britanijoje pakilo laiškų ir siuntinių persiuntimo išlaidos. Pakilo ir „Europos Lietuvio" pašto išlaidos: Didžioje Britanijoje, Europai, JAV ir Kanadai siunčiamas kiekvienas „EL" po 1p, o Australijai ir Pietų Amerikai bei Tolimiesiems Rytams — net po 3p. Dar daugiau kainuos pasiųsti dvigubą „EL" numerį.

Jau baigtas spausdinti 1990 metų kasdien nuplėšiamas NIDOS kalendorius. Kalendoriaus **kaina** su persiuntimu: nariams **£6** D. Britanijoje ir **9** (JAV) **dol.** užsienyje gyvenantiems. Nenariams — brangiau. 1990 metų kalendorių suredagavo Liutauras Kazakevičius. Naujasis kalendorius šiek tiek skirsis dydžiu nuo iki šiol spausdintųjų. Buvo bandoma kiek galint sutaupyti medžiagų ir spausdinimo išlaidas. Naujas kasdien nuplėšiamas kalendorius, kaip ir ankstyvesnieji, tikime, bus taip pat mielai priimtas.

Norintieji užsakyti savo giminėms ar pažįstamiems Lietuvoje, gali tai padaryti prisiųsdami jų adresą ir pinigus „EL" adresu. Tačiau turime priminti, kad Karališkasis Britų paštas iš Vakarų spaudinių pristatymo į Lietuvą dar negarantuoja.

Šia proga, „EL" radakcija ir bendradarbiai nuoširdžiai dėkoja ištikimiems prenumeratoriams ir visiems iki šiol rėmusiems „EL" auka ir tikisi, kad ir dabar, kada Jūsų parama yra labai reikalinga, dosniai prenumerata ir aukomis „EL" paremsite.

LONDONE

SUSIRINKIMAS

DBLS Londono pirmasis skyrius šeštadienį, spalio 28 d., 18.00 val., 345A Victoria Park Road, ruošia RAGANŲ VAKARĄ (Halloween).

Šilti ir šalti užkandžiai ir stiklas vyno. Įėjimas 5 sv. asmeniui. Visi kviečiami dalyvauti.

Užsirašyti pas Viktoriją Puidokienę, tel: 01-981 2508 iki spalio 21 d.

S. Puidokienė

KALĖDINIS BAZARAS

Gruodžio 2 dieną įvyks tradicinis Pabaltiečių Moterų Bazaras Latvių Namuose, Londone, kur „Dainava tvarko lietuvių skyrių.

„Dainava" prašo mielus tautiečius talkon! Lietuviškam kampeliui labai reikalinga tautinių motyvų darbeliai: juostos, pagalvėlės, medžio drožiniai ir kita. Be to, didelis trūkumas fantų loterijai; jai tinka visokios smulkmenos (iš loterijos gauname gerą pelną).

Malonėkite dosniai atsiliepti į šį mūsų prašymą. Remdami „Dainavą" padėsite ligoniams, seneliams ir kitiems vargan patekusiems tautiečiams. Dalis metinio pelno skiriama jaunimo ir lietuvių organizacijų paramai.

Daiktus, pinigines aukas siųsti iki lapkričio 17 dienos šiuo adresu: „Dainava", 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.

Iš anksto nuoširdžiai dėkojame.

„Dainavos" valdyba

PADĖKA

Dėkoju L.L.M.S. „Dainavai" už rūpestį ir materialinę paramą.

S. Bosikis

ATVYKSTA VILNIAUS TECHNINIŲ MOKYKLŲ VYRŲ CHORAS

Spalio 20 d. 9.00 val. į Viktorijos stotį Londone atvyksta iš Lietuvos Vilniaus techninių mokyklų vyrų choras gastrolėms po Šiaurinę Angliją. Juos globos Boltono Muzikos Centras. Tos pačios dienos pietų metu, 12 val. choristai apsilankys Lietuvių Namuose.

Londono lietuvius prašome susirinkti stotyje, o vėliau Lietuvių Namuose ir pasitikti atvykstančius tautiečius.

Iš Londono vyrų choras vyks į Boltoną. Pagrindinis jų koncertas angliškai visuomenei įvyks spalio 22 d., 19.30 val. Boltone. Jeigu susidarys palankios sąlygos Vilniaus techninių mokyklų choras spalio 25 d. 18.00 val. lankysis Manchesterio Lietuvių Klube, o spalio 27 d. 18.00 val. — Bradfordo „Vyties" klube. Norintieji šiuose susitikimuose dalyvauti yra prašomi kreiptis į tų klubų sekretorius. *ELR*

BOLTONE

VILNIEČIŲ CHORAS BOLTONE

Vilniaus Techninių Mokyklų vyrų choras, susidedantis iš 45 narių (dvi moterys), koncertuos Boltone ir apylinkėse. Choras į Boltoną atvyksta 9 dienoms.

Pagrindinis choro koncertas įvyks sekmadienį, spalio 22 d., 19.30 val. Boltono Miesto Rotušės Alberto salėje (Bolton Town Hall, Albert Hall). Šiame koncerte taip pat dalyvaus „Alvins" dūdų orkestras iš Walkdeno. Koncertas yra rengiamas Boltono Muzikos Centro ir tikimasi kad jame dalyvaus Boltono burmistras ir kiti miesto pareigūnai. Įėjimas į koncertą 4 sv. pensininkams 3.50 sv.

Vilniečiai taip pat lankysis Mančesterio (spalio 25 d.) ir Bradfordo (spalio 27 d.) lietuvių klubuose. Visi tautiečiai yra kviečiami Vilniaus studentus sutikti ir ypatingai koncerte (spalio 22 d.) gausiai dalyvauti.

ROČDALĖJE

SVEIKINAME

Mūsų skyriaus narį Algirdą Motūzą ir panelę Jill Rollinson sukūrusius jaukų šeimos židinį sveikiname ir linkime saulėto, laimingo gyvenimo.

DBLS Rochdalės skyriaus valdyba ir nariai

NOTTINGHAME

PASKAITA LATVIŲ KLUBE

Spalio 29 d., 19.30 val., Latvių klubo patalpose 1A Stand Hill Road, Carlton Hill, Nottingham, Keastono Koledžo darbuotoja Marite Sapiens skaitys paskaitą tema — Religija ir nacionalizmas Baltijos valstybėse. Nottinghamo ir apylinkių lietuviai yra maloniai kviečiami jame gausiai dalyvauti.

a.a. Martinui Linkevičiui mirus, Jo žmonai ir visai šeimai, liūdesio dienose siunčiu giliausią užuojautą ir kartu liūdžiu netekęs Jaunystės Draugo

Andrius Andriušaitis, tauragietis.

KVIETIMAS JAUNIMUI

Šokių grupė „Lietuva" kviečia visus, kas norėtų prisidėti prie grupės: šokti, groti tautiniais lietuviškais instrumentais ar šiaip padėti grupės administracijoje, organizuojant ir renkant aukas šokėjų kelionei ateinančių metų gegužės mėnesį (vienai savaitei) į Lietuvą, kur pasimokysime tautinių šokių iš žinovų Vilniuje. Tai bus nepaprasta proga susipažinti su lietuvių kultūra.

Kviečiame susisiekti su grupės vadove Christina Harmes, tel. 07918 2642, ar su Simu Dobbs tel. 044282 6324.

Tautinių šokių grupės „Lietuva" repeticijos vyksta kiekvieną penktadienį 19.00 val. Lietuvių Namuose, Londone. Norintieji į šį kvietimą atsiliepti, prašomi atvykti į repeticijas.

Paul Markevičius

BRADFORDE

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Tautos šventę minint, rugsėjo 9 d., Vyties klubo valdybos pakviestas maloniai sutiko atvykti iš V. Vokietijos, Vasario 16-tos gimnazijos mokytojas kun. Edmundas Putrimas. Jis paskaitoje išryškino, kad rugsėjo 8 d. minima todėl, kad tą dieną 1430 m. buvo pasiruošta Lietuvos karaliaus karūna vainikuoti žymiausį Lietuvos valdovą, sėkmingai Žalgirio mūšiui vadovavusį ir visoje Europoje žinomą Didįjį Lietuvos kunigaikštį Vytautą. Tai buvo lietuvių tautos ir valstybės didybės laikai. Šimtmečiams slenkant didybė nyko ir Lietuva buvo ištrinta iš žemėlapio. Tačiau lietuvių tauta išsilaikė ir Didžiajame Vilniaus Seime 1905 m. ir 1918 m. paskelbtu Lietuvos valstybės atkūrimo Aktu įrodė, kad lietuvių tauta savo identiškumą per amžius išlaikė. Paskaitą baigė B. Brazdžionio eilėraščiu: „Kalbėkime viena kalba".

Pr. Dzidolikas pritardamas vargonėliais, prieš paskaitą padainavo „Lietuva brangi", o po paskaitos — sugiedotas himnas.

Vietoj meninės programos P. Pucevičius rodė filmą iš Lietuvių tautiškų šokių šventės Kanadoje 1988 m., kurią atgabeno S. Budrys.

Minėjimo programą pravedė ir Vasario 16-tos gimnazijai aukas rinko S. Grybas.

Visi minėjimo dalyviai vaišinosi klubo valdybos parūpintais užkandžiais.

PAGERBIMO VAIŠĖS

Po minėjimo, rugsėjo 10 d., sekmadienį, St. Ann's bažnyčioje atnašavo Šv. Mišias kun. E. Putrimas kartu su kan. V. Kamaičiu. Svečias pasakė pamokslą.

Po pamaldų, Vyties klube surengtos pagerbimo vaišės kun. E. Putrimui. Kunigą svečią sveikino klubo valdybos pirm. S. Grybas ir įteikė Vasario 16-tos gimnazijai surinktas aukas (aukotojų sąrašas paskelbtas „E.L." Nr.38). Jaunąjį kunigą sveikino Bažnytinio komiteto vardu Kadžionis ir kalbėjo iš Lietuvos atvykęs klubo nario V. Buitvydo brolis.

Klubo valdybos vardu A. Bučys įteikė kun. E. Putrimui ištaigingai išleistą ir gausiai iliustruotą Šv. Rašto egzempliorių, kurį paliko miręs klubo narys R. Žudžius. Tas Šv. Raštas jau buvo pažadėtas E. Putrimui, jo lankymosi proga Bradforde, kada jis buvo klierikas. Lankymosi proga, svečias pasimatė su savo artimu giminaičiu klubo nariu V. Rekešiu.

Kun. E. Putrimas padėkojo už pakvietimą, aukas ir dovaną.

P. Pucevičius filmavo vaišes, taip pat ir Tautos šventės minėjimą.

Vaišių programą pravedė A. Traška.

Vaišes paruošė R. Vaičekauskaitė ir M. Grybienė.

J. ŽALIO SUKAKTIS

Rugsėjo 24 d., klubo narys Jonas Žalys atšventė savo amžiaus 86 metų sukaktį. Jo sukviesti, dalyvavo apie 40 asmenų. Atsisakė dovanų, bet sveikino jį žodžiu kiekvienas dalyvis atskirai ir perskaityta sveikinimai raštu, tarp jų vienas toks:

„Mielas Jonai, ką neši?
Ant pečių aštuonios ir šeši!
Maloni tau ta našta, —
Juk tai Dievo dovana!
Ta našta nepasunkės,
Lai tau Dievas dar pridės!"

Pakartotinai sugiedota Ilgiausių Metų!

Vaišes paruošė A. ir A. Brazdeikiai. Netrūko sukaktuvininko parūpintų gėrimų. Pažymėtina, kad jis taip pat labai dosnus aukotojas lietuviškiems reikalams.

M. IR S. GRYBŲ JUBILIEJUS

Spalio 1 d. — tai Margaretos ir Stasio Grybų šventė!

Jų vedybinio gyvenimo 30 metų sukaktis.

Kan. V. Kamaitis sutvirtino jų vedybų ryšį St. Ann's bažnyčioje pamaldų metu ir klube vaišės, kurias paruošė profesionali maisto gamintoja. Puikų tortą prapjovė ir padalino jubiliatai. Sveikino žodžiu Margaretos gausios šeimos narys angliškai ir lietuviškai A. Bučys.

Sugiedota Ilgiausių metų ir pakelta šampano tostas!

P. Pucevičius filmavo apeigas bažnyčioje ir vaišes klube. **A-tas B.**

PASAULYJE

AUSTRALIJOS SENATAS REMIA LIETUVOS SUVERENITETĄ

Australijos Senatas priėmė rezoliuciją, kuria Sovietų Sąjungos vyriausybė yra raginama viešai pasmerkti Molotovo-Ribbentropo paktą ir sugrąžinti Pabaltijo tautom laisvo apsisprendimo teisę. Rezoliucijoje, be kita ko, sakoma, kad sovietinė valdžia turėtų sudaryti sąlygas Pabaltijo tautom, kuriomis jos pačios galėtų atkurti jom priklausančias suverenumo teises. Australijos senatoriai rezoliucijoje primena, kad Pabaltijo kraštų okupacija yra Molotovo-Ribbentropo slaptojo susitarimo pasėkmė ir kad Australija palankiai vertina ir remia Pabaltijo tautų siekius bei pastangas atstatyti Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybę. Rezoliuciją Australijos Senatui pateikė liberalų partijos deputatas Peter Baume. Panašią rezoliuciją artimiausiu laiku svarstys ir Australijos Atstovų Rūmai.

VIENOLĖS TERESĖS SVEIKATA PABLOGĖJO

Kaip praneša Vatikano radijo dienraštis, žmonių meilės apaštalės motinos Teresės sveikatos būklė vėl pablogėjo. Motina Teresė nuo širdies negalavimų nuo rugsėjo penktos dienos yra slaugoma vienoje Kalkutos ligoninėje. Idėjus širdies stimuliatorių, širdies veikimas kiek pagerėjo, bet vėliau gydytojų paskelbtame komunikate pažymima, kad ligonės kūtinėje vėl pasireiškė smarkūs skausmai. Nors temperatūra nėra pakilusi, širdies tvinksniai, pažymi gydytojai, sukelia tam tikrą susirūpinimą.

ARKIVYSKUPAS STEPONAVIČIUS BALTARUSIJOJE

Pelesos kaime, dabartinėje Baltarusijoje, buvo atšventinta švento Lino bažnyčia. Atšventinimo pamaldom vadovavo Vilniaus arkivyskupas Julijonas Steponavičius. Dalyvavo daug kunigų iš Lietuvos ir Baltarusijos, taip pat labai daug svečių, tarp kurių buvo keli etnografiniai ansambliai. Kelis vaizdus apie švento Lino atšventinimo pamaldas perdavė Lietuvos televizija. Švento Lino bažnyčia Chruščovo laikais buvo uždaryta ir paversta grūdų sandeliu. Už jos sugrąžinimą ilgai ir drąsiai kovojo vietos lietuviai tikintieji. Bažnyčia buvo atstatyta su Lietuvos katalikų pagalba.

ARVYDAS JUOZAITIS LANKOSI AMERIKOJE

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio seimo tarybos narys Arvydas Juozaitis, rugsėjo 26 d., atvyko į Vašingtoną, kur išbuvo kelias dienas. Arvydas Juozaitis, prieš pasiekdamas Vašingtoną. aplankė Los Angeles lietuvių bendruomenę, kiek ankščiau Tabor Farm vietovėje, netoli suo Čikagos, dalyvavo Santaros-Šviesos kasmetiniame suvažiavime. Rugsėjo 30 d. dalyvavo Clevelande įvykusiame Amerikos lietuvių bendruomenės atstovų susirinkime, vėliau dar aplankė kitas lietuvių bendromenes Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Rugsėjo 26 d., Vašingtoną taip pat pasiekė vienas pagrindinių Lietuvos Žaliųjų sąjūdžio veikėjų Vaidotas Antanaitis. Vakare, Lietuvos atstovybėje Vašingtone įvyko vietos lietuvių ir kviestų amerikiečių susitikimas su svečiais iš Lietuvos.

LIETUVIŠKŲ DAINŲ IR MUZIKOS KASETĖS

Solistai, grupės, chorai, orkestrai.

Baltic Stores & Co.,
11 London Lane, Bromley,
Kent, BR1 4HB
Tel: 01-460 2592

AUKOS TAUTOS FONDUI

Juozas Domeika — 10.00 sv.,
Jurgis Micuta — 4.00 sv.
Nuoširdžiai dėkoja, —

TFA D. Britanijoje

AUKOS „VORUTOS" ANSAMBLIUI

Vyties klubas paaukojo 150 sv. ir S. Grybas autobuse surinko iš važiuojančių ekskursantų į koncertą Nottinghame — 100 sv. Ansambliui viso įteikta 250 sv.

A-tas B.